

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΚΑΤΑΚΑ'ΥΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ !...

Στην μικρή κι' απόμηση ταβέρνα της Καμάρας στη Θεσσαλονίκη, που ήτανε οι τοίχοι της σκεπασμένοι από τις μάχες τις τραγατικές, τών δυο Βαλκανικών πολέμων, καθότανε ο ύπομοιραρχος ο Κώστας ο 'Ασπρωγιαχτής, κι' ο λοχαγός ο Φώτης ο Καρμένος.

Είχανε πολλά να θυμηθούν και δυο ώρες τώρα, όλο λέγανε κι' έλεγαν, κι' όλο πίνανε και λέγαν...

Τί λέγαν ; Τί να πούν ! Τά καλά και τ' άλησμόνητα τά περασμένα. 'Όταν, λογής ο ένας, νικητής, γύριζε στους κάμπους της Μακεδονίας, ό-ταν ο άλλος, νηματούχος; έβασίλευσε σε χωριά και πολιτείες ! 'Ό-λα τότε ήταν καλά, όλα όμοια και νοσταλγικά ! 'Όλα όνειρεμένα !..

Δέν τους έλειπε παρά μόνον τό 'χρυσό γαλόπι», μά τώρα που τό πήραν κι' αυτό έλειψαν όλα τά άλλα !..

— 'Ε, ζήσαμε και μεις, τουλάχιστο ! Είδαμε και καλές ημέρες !

— 'Ε, ρε χρόνια που περάσανε, ε ρε, λεβεντιά που πάει !.. Σήμερα τίποτα δέν λάμπει πια, έστένεψεν ο βίος, άκριβησαν τά πρόματα, όλα λείψαν από τήν αγορά και δέν βρισκεις παρά σαρδέλλες όμορφες και ρέγγες σκομονέρες.

Και ποιοι στεροούνται ; Ποιοι ; Αυτοί ! Αυτοί που έφκισαν γχιουβέτσι από σηκοτάκια τών χελιών τής Καστορας και είχαν συχαθεί τών Γιαννι- τών τις κότες !..

Και τί τό θέλαν, σάν τό πήραν και τό γαλόπι τ' άφιλότημο ! Χρήσιμος λίγο τό πιληκία και μαίσιμος όλο τους τό 'εινε».

— 'Αχ, χρόνια κατακαϊμένα, πώς χαθήκανε ! Θ'μάται ο Καρμένος μά φάρα που έφκισσε στη Μάκρυνα τις πρώτες ημέρες του πολέμου. Τόν έστειλαν στο Σόροβιτς για μά ύπεροσία, μαζύ με τρεις στρατοώτες που γύριζε νύχτα για τό τάγμα του που ήτανε στην Καστοριά άπόξω. Σάν νύχτωση στη Μάκρυνα, άποφάσισε να διανυκτερεύσει έκει με τους 'άνδρώπικους του. Χτύπησαν πόρτες και παράθυρα μά δέν άνοιγε κανένας. 'Ένα χιονόνερο έπεφτε ψηλά, βελονιαστό, που έφερνε κρύο μέσα στην καρδιά τους.

Θύμισε τότε κι' αυτός και μιά και δυο στού Παρέδρου τό σπίτι :

— 'Ανοιξε, του λέει και τοίμασε φαί και κατάλυμα, γιατί θά οθή ο Μέραρχος άπόψε !

— 'Ε, ρε τί έγινε τότε στο χωριό ! 'Άλλοι σηκαθήκανε στο πόδι ! Κοττες έκακάνιζαν, χήνες χτυπούσαν τά φτερά τους, χύτρες και καζάνια βράζανε, «πλάστες» και «πλάστηρια» άίλιωνα φύλλα πλατεία για πηττες, κάνουλες από βαρέλια έστράβαν κι' άφρίζανε κρασιά ξεδιψαστικά, θαρμινικό, έπισοταμένο, χήνια ταπειρίτζια, βούτυρο μοσχοβολούσε, λαλαγιέτες κολλιπούσαν πητες κοκκινίζανε, φούρνοι λαυπατρίζανε, σκυλιά γαυγίαν στις αυλές, άμνίδες βέλλανε, σούβλες καθαρίζονταν, τετζερέδες χτυπούσαν και καπάκια, φλασκιά με ούζο γεμιστήκαν και πά- πιας μαδιόντουσαν !..

Και για τόν ύπνο ; Τσιλάστηκαν σεντόνια από ντόπιο «διμνο» πανί, σούς άργαλιούς ύφανμένα, στρώματα παχειά, για προικια φυλαγμένο, καπλώματα φιασμένα σε ειδικούς στην Καστοριά και μπατονέες και κελίμα και βελόντες και πεσάτες πολυκέντητες που μυρίζανε ξερό βασιλικό και μηλο και κιδώνι !..

— 'Αχ, Θεέ μου, στη Μάκρυνα βροσκόματαν ή στής Χαλιμάς τά παραθύρια ! φωνάζε ο Καρμένος θυμώστας τις παληές του αυτές δόδες και συνεχίζει :

— Και σάν τοίμαστήκανε που λες όλα αυτά, είπα στην «κυρία» του Παρέδρου :

— 'Αιντε, κυρά. Βάλε να φάνε τά παιδιά, που εινε κουρασμέ- να, και φέρτε από όλα για να δοκιμάσουμε και να σά ποίμε ποιά όρεσι του Μέραρχου, γιατί εινε, έζρετε, και τζόρικός λίγο !..

Και σάν μās έδ.αψε όλην την κοίραση, τό κρύο και την κακοχία τό κρασί, κι' ο ύ- πνος στα μάτια μās φιλοψες, είπα στον Παρέδρου που στέκουσαν όρθος :

— 'Αιντε να κοιμηθούμε τώρα έμεις, και σάν έρθη ο Μέραρχος, να μās ξυπνή- σης.

Πέσαμε μέσα στα σεντόνια, σάν να πέ- σαμε σ' άρμούς, βουλιάσαμε μέσα στη μα- λακασία ! Καιρό είχα να κοιμηθώ σε πά- λωμα, νόμιξα πως έπεφτα σε κούκουλα από φτερά άγγέλων !

'Όταν ξυπνήσαμε κόντευε γάδια. Οι φταχοί οι γασκίνοι δέν είχαν κοιμηθί όλη την νύχτα, πεφωμένοντας τόν Μέραρχο.

— Τί νάγινε ο Μέραρχος ; Μās είπαν

σάν ξυπνήσαμε, άνήσυχοι. — Πώς δέν πέρασε άκόμη ; Περιέργο πολύ ! — Μήν του συνέρη τίποτα ; — Νά πεταχθούμε, μά στιγμή, στο Σόροβιτς να δούμε...

Και πήραμε τό δρόμο τής Κλεισούρας. — Δέν πάει άπ' αυτού στο Σόροβιτς ! Μās φάναξαν οι χωρι- κοί. 'Από δώ πρέπει να πάτε !

— Νά ιδούμε στην Κλεισούρα μά στιγμή, μήν... έχασε τό δρό- μο ; δικαιολογηθήκαμε έμεις. Κ' έτσι ούτε τόν Μέραρχο είδαν οι Μακρινιώτες πια, ούτε και τόν λοχία.

— 'Ακόμα θά μās περιμένουνε. 'Όσες φορές όμως δέν βρισκό τρωφ στην αγορά, θυρούμαι έκαίνο τό βρά- δυ τής Μάκρυνας και... χορταίνο !

— Νά συδ πά κι' έγώ και τώρα, είπτεν ο ύπομοι- ραρχος ο 'Ασπρωγιαχτής. 'Εγώ ήμουνα στο Πάτελι, ά- στυνομικός σταθμάχος. Μόνος μου, επί κεφαλής του...

έαυτου μου. 'Όταν μου ήρθε μά διαταγή να φύγω για τήν Αθίνα. Δέν με πετούσατε καλύτερα στή λίμνη του 'Όστρίβου ; Ν' άφισα ένω τά νύστιμα τά ψάσια, κι' έκαίνο τό κρασί ποίνε θεός !.. Θιός κλεισμένος μέσα στα βαρέλια !.. Πού πίνεις και έν ξεφρις πού να προμηθής. Τό μαύρο ή τό κοκ άνέλι τους. Πί- νεις και σου γαργαλάει τό λαιμό σου. Τό γίγεις στα χίλη σου και νομίζεις πως αιλής κεπελοίδα δεκαέξ χρονών !.. 'Ας εινε !.. 'Εδωσα, πήρα, χά- λασα κόρπο να ματωίωσ τή μετωθεση ! Τίποτα, έφρεπε να φύγω ! Και με προθεσρία μάλιστα. 'Αχ,

άν μορούσα νάπερνα όλα τά βαρέλια του Πάτελι μαζί μου ! Μιά άνωτοια από... βαρέλια ! Τό φέρον από δώ, τό φέρον από κει, κατέβασα, επί τέλους, μά ιδέα. Τί ένμαρτύρησε ήμου ! Πήρα δυο νταμουζάρες, με καιτ κοιλίες μεγάλες, σάν ξεφωμένες και πάσο στού προστού τό σπίτι. 'Ηταν ή γυναίκα του έκει και ξεσούριζε «ρούδες» καλαμποκού. 'Ο άντρας της έλειπε στο Ρουδνικ, που εί- χε καιτ χωράφια για ξεχέρωσμα.

— Κρασί, θέλω κυρά, τής λέω. — Έυχάριστος ναπενάτο μου, μαύρο ή άσπρο θέλεις ; — Μιά νταμουζάνα μαύρη και μά κοκινέλι. 'Αλλά βιάζομαι. Θέλω να τις στείλω με τό τραίνο που περνάει σε λίγο.

Κατερίκαμε κ' οι δυο στο ύπόγειο. Τά βα- ρέλια στήν γραμμή και μά μοσχοβολιά κρασί- ΕΛΛΑΣ λας που με τζούρανε.

Κάνουλα είχε μοναχά στού παύρο. Τά άλ- λα άκόμα δέν τ'άχαν άνοιξει. Γυμρίσαμε την μά την νταμουζάνα «μροσόκο» μά για τό άλλο, τί θά κάνου- με ; Κάνουλα διαθεσμό αλλη, δέν ύπληχε.

— Στάσου, τής λέω, κυρά, να βγάλω την κάνου- λα από δώ και ν' άνιζουμε και τ' άσπρο. — Μά, αν βγάλεις την κάνουλα από 'δω, θά χυθί τό κρασί, μά θέλε.

— Μπήξε τό δάχτυλό σου μέσα, τής είπα, και κρά- τα το καλά, ως που να γιωμάσω όπ' τό άσπρο. Και σάν γιωμάσω, θά τρέξω να φέρω ένα φαλλό, να φκιά- σω μά «τόπα».

Και έτσι κ'έγινε. Σάν γιώμασα και την άλλη νταμουζάνα εκλεισα την κάνουλα. — Περιμένε κ' έφτασε, τής λέω.

Κ' έμεινε κολλημένη έκει, με τό χέρι στο βαρέλι ή κυρά. 'Εγώ μιά και δυο στον..... σταθμό. Μόλις έφτασε και τό τραίνο. Πήδησα άπάνω και αντίο Πάτελι !..

'Ακόμα θά με περιμένη ή προστίνα !.. — 'Όλο και μās περιμένουν ήμάς ; Είλε ο Καρμένος.

— Ούτε ήμεις ξαναγαρίζουμε όμως, ούτε ή καλές ή έποχές ! Συνεπλήρωσε μελαγχολικά ο Κώστας, ο 'Ασπρωγιαχτής, ο ύπο- μοιραρχος.

Μ.ση όκά κατέφθασ άκμα. — Γιοματάρι, Κρητικό, είπτεν ο ταβερνιάρης και έ- φυγε γοργός.

— Σταφίδα, σίρφο μά μπουιά. Φωτιά και δυστυχία ! σιρίγγιες ο Καρμένος. — Πάει, παι, ο καλός καιρός ! μεζόκλαψε ο 'Ασπρωγιαχτής.

— 'Όλα, όλα πάνε και δέν γράφουν πια. — Μέραρχος θά γίνα, προσθεσε λυπητε- ρά ο λοχαγός, και στρατιώτες θά γίνα, μά νύχτα Μανουής, δέν θά έναί 'δω !..

— Κατακαυμένα χρονια ! αώς δέν ξα- ναγιάριε πια !.. Σταμ. Σταμ.

Σε μιá μικρή κι' απόμηση ταβέρνα.

'Αστυνομικός σταθμάχος στο Πάτελι.

Τήν άφισα έκει τά βαρέλια την τρίπα του βαρελιού με τό δάχτυλο.